

Ortodoksisuus elämän tienä

Andrew Louth. *Introducing Eastern Orthodox Theology*. Society for Promoting Christian Knowledge. London, 2013, 172 s.

Andrew Louth on Durhamin yliopiston patristisen teologian ja bysantin-tutkimuksen emeritusprofessori. Hänen tutkimuksellisen mielenkiintonsa kohteita ovat muun muassa bysanttilainen ikonografia, jumalanpalveluselämä, teologia ja mystiikka. Louth on lisäksi tutkinut nykyajan venäläistä ja romanialaista teologiaa. Louthin keskeisiin teoksiin lukeutuvat *Maximus the Confessor* (1996), *St John Damascene. Tradition and Originality in Byzantine Theology* (2002) ja *Greek East and Latin West. The Church, AD 681-1071* (2007). Louth toimii myös pappina Englannissa Moskovan patriarkaatin alaiseen Sourozhin hiippakunnan kuuluvassa Durhamin seurakunnassa.

Nyt esiteltävä teos perustuu Louthin Amsterdamin vapaassa yliopistossa vuosina 2011-2012 pitämiin yleisöluentoihin. Kirjaksi muutettuina ne tarjoavat lukijalle selkeän ja mielenkiintoisen johdannon ortodoksiseen teologiaan. Kirja ei ole tiivistelmä ortodoksisen kirkon historiasta, kirkon opetuksista ja käytännöistä, vaan se on liturgiassa ja rukouksessa tapahtuvan Jumalan kohtaamisen näkökulmasta rakennettu kirkon teologian esitys.

Louth tuo kirjassaan esille ortodoksisen kirkon teologisen perinnön ja ristiriidat siten kuin ne nousevat Jumalan kohtaamisen teologiasta. Kirjan teemoina ovat opetukset Pyhästä Kolminaisuudesta, luomisesta, Kristuksesta, synnistä, kuolemasta ja katumuksesta, ihmisestä Jumalan kuvana, sakramenteista, ikoneista, ajasta ja liturgiasta, viimeisistä ajoista ja ikuisesta elämästä. Ortodoksinen teologia ei kuitenkaan ole Louthin mukaan uskonjärjestelmä tai joukko rationaalisesti määriteltyjä opinkappaleita. Oikein ymmärrettynä se on elämän tie.

Teoksensa alussa Louth nostaakin esille ortodoksikristityn elämän todellisen tulikokeen: marttyyriuden ja kirkon jäsenten kokeman vainon maailmassa. Ortodoksikristitty elää langenneessa maailmassa kodittomana ja muukalaisena. Hänen tienviittoinaan ovat usko, rukous, askeesi ja teologia.

Pyhittäjä Maksimos Tunnustajan (k. 662) teologisen opetuksen hengessä Louth kirjoittaa, että Jumalan kaitselmus tulee ilmi Kristuksen ihmiseksi syntymisessä, hänen kuolemassaan ja ylösnousemuksessa. Nämä kolme teemaa yhdistyvät Kristuksen pyhään mysteerioon, jossa on kyse ihmisen

osallistumisesta kirkossa hengelliseen eheytymiseen ja jumaloitumiseen Kristuksessa. Etenkin kirkon pyhät salaisuudet luovat yhteyden Kristuksen salaisuuteen eli kirkkoon Kristuksen Ruumiina.

Yhteys Kristukseen on korostuneen eukaristista: Kristus tekee osallistumisen Jumalan elämästä mahdolliseksi antamalla itsensä pyhässä eukaristiassa ihmisten ravinnoksi. Pyhä ehtoollinen on Jumalan todellisen rakkauden ilmaus sekä hänen universaalisen lahjansa antamisen ja jakamisen kohtu.

K Kristus eheyttää itsessään inhimillisen luonnon. Hän tuhoaa saatanan ihmisiä hallitsevan mielivallan ja tekee tyhjäksi sielunvihollisen petoksen. Kristus on uudistanut ihmisen luonnon entiseen kauneuteensa, mutta luonnon eheytyminen täytyy toteutua myös ihmisen persoonallisessa elämässä.

Augustinus (k. 430) kehitti lännessä opetuksen ihmisen alkuperäisestä synnistä (lat. *peccatum originale*), jonka mukaan Aadamin synti periytyi koko ihmiskunnalle sairauden tavoin. Koska ihmiskunta jakaa Aadamin syyllisyyden, ihmisen kuolema kasvaa Jumalan tahdosta ja oikeudenmukaisuudesta. Louth muistuttaa, että tällainen käsitys alkuperäisestä synnistä on idän isille vieras. Heidän mukaansa ihminen peri taipumuksen tehdä syntiä, mutta ei Aadamin tekemän synnin syyllisyyttä.

Pyhien isien opetusperinteen mukaisesti Louth yhdistää ihmisyyden Jumalan kuvaan. Näin tehdessään hän on bysanttilaisen teologian luovuttamattomassa keskiössä. Ihmiskuvalle rakentuu myös käsitys kirkosta: kirkko on palveleva yhteisö, jonka uskolliset jäsenet ovat elämässään Jumalan kuvan kantajia. Ihminen elää Jumalan kuvana, jos hän rakastaa kirkon pyhässä askeesissa Jumalaa ja lähimmäisiään.

Louthin mukaan pelastuminen ei näin ollen merkitse pelkästään uskoa Kristukseen, vaan syvää sydämessä ja mielessä tapahtuvaa Kristuksen kokemista rakkaudessa ja käskyissä. Ortodoksinen usko on suuri ja pyhä mysteerio. Ihmisen hengellinen parantuminen alkaa kuuliaisuudesta Jumalalle. Tämä johtaa kirkon hengen mukaiseen katumukseen, hiljaisuudessa ja rukouksessa tapahtuvaan askeesiin – sekä viime kädessä Jumalan kohtaamiseen.

Jarmo Hakkarainen